

UURING: LAPSED NÄEVAD NUTITELEFONI VIIMASE ASJANA MAGAMA MINNES JA ESIMESE ASJANA ÄRGATES

Tänapäeva lapsed on niivõrd tihedalt nutitelefonide külge kasvanud, et neil on raske öelda, mitu tundi ööpäevas nad internetis veedavad.

SULEV VEDLER

sulev.vedler@ekspress.ee

Peaegu kõigil Eesti lastel on nutitelefonid. Koguni 96 protsenti 9–16aastastest lastest kasutab kodus internetti ja üle poole neist teeb seda magamistoas või mõnes muus privaatses ruumis.

Tüdrukud tarvitavad rohkem sotsiaalmee-
diat, et jagada sõbrannadega oma igapäevaelu sündmusi.

„Ükskord püüdsin olla ilma ühegi seadmeta terve päeva. See ei tulnud välja,“ ütles 12aastane tüdruk. Tema eakaaslane tunnistas, et ei suuda ettegi kujutada elamist ilma internetita: vähemalt „pikemat aega“ ehk tervet päeva. Veebi kasutamine teeb tema elu hulga lihtsamaks – näiteks sõpradega suhtlemise ja kodutööde tegemise.

Lapsed kasutavad veebi täiesti spontaanselt – seda nii koolitööde tegemiseks kui ka praktilise teabe saamiseks: näiteks trikkide õppimiseks ja ühistranspordi väljumisaegade leidmiseks.

Samas teavad lapsed hästi, et internetis leiduvat infot ei tasu pimesi uskuda. „Wikipedia ei ole alati tõsi. Igaüks oskab kirjutada. Sa pead tšekkama rohkem kohti, et näha, kas tegemist on tõega,“ seletas 11aastane plika.

Poisse iseloomustab suurem mängimine: nad teevad seda nii üksi kui sõpradega, sealhulgas semudega teistest riikidest. Poisid pakuvad ka välja rohkem arvamusküsitlusi, info parandamist ja muid ideid.

See kõik selgub värskest uuringust „Elu onlineis laste silmis“, kus osales ligi 700 kuuenda ja üheksanda klassi last Põhjamaa-dest ja Balti riikidest. Eestist võttis uuringust osa 89 last kahest koolist (Kuusalu ja Tallinn). Lisaks tehti seitsme lapsega põhjalikud intervjuud. Küsitluse tellis Rootsi sidefirma Telia, korraldas Kantar TNS ning partneritena kaasati laste õigustega tegelevad organisatsioonid.

„Me tahame aru saada, kuidas lapsed mõtlevad. Aidata kaasa paremale teadlikkusele onlaini võimalustest ja ohtudest ning sellele, et lapsed ja noored toime-

ALGKLASSIDE MAJAS TUNNEN RÕÕMU SÕPRADEGA SUHTLEMISEST!

MOBIILTELEFONID KOOLIS:

Mõnes koolis korjatakse mobiiltelefonid ära ja antakse tagasi pärast koolipäeva lõppu. Mõnes võib neid tarvitada teatud vahetundidel. Mõnes kasutatakse neid õppetöös. Eestis on kasutusel kõik variandid. See meeldetuletus on kinnitatud Tallinna Gustav Adolfi gümnaasiumi nn väikeste maja seinale.

taksid netis targalt ja turvaliselt. Plaanis on ka Telia töötajatele koolitusi korraldada, sest neilt küsitakse samuti sageli nõu laste veebikasutamise osas,“ selgitas Ekspressile Telia kommunikatsioonijuht **Katrin Isotamm**.

Uuring näitab laste ootust, et täiskasvanud paneksid paika nende veebitarvitamise reeglid ja tagaksid turvalisuse. Samuti tagaksid kiire levi ja seadmed. Tavaline frustratsiooniallikas on wifi puudumine või piiratud andmeside.

Veebi tarvitamisse sekkumist täiskasvanutelt aga ei oodata – see on laste privaatsfäär. Sageli on lastel eraldi kontod – üks, mida nad jagavad oma sõpradega, ja teine laiema ringiga suhtlemiseks.

11aastane tüdruk pidas piinlikuks, kui tema

fotosid kommenteerivad ema ja tolle sõbrannad. „Ma tahan sõpradele kirjutada armas ja muid asju, aga siis kirjutab mu tädi „Oh, sa oled nii kaunis tüdruk!“ Ma kustutan selle ja loodan, et keegi ei näinud seda.“

„Ma kustutan foto, kui sellel on alla 30 laigi. See on nii piinlik, kui keegi näeks seda,“ ütles 15aastane piiga.

11aastane poiss ütles, et ta ei hakka võib-olla kunagi Facebooki kasutama, sest „see on vanaadele inimestele“.

„Internetis tunned end vabalt ja võrdselt. Ja anonüümselt – võid teha kõike, mida tahad,“ kii-tis üks 15aastane noorhärä.

Lapsed on kursis ka turvalisuse küsimustega. Kui Põhjamaades kardetakse rohkem häkkimist, siis Balti riikides tuntakse muret ka varguste ja röövide pärast. „Ära postita puhkusefotosid, kui oled kodust ära. Sind võidakse röövida,“ õpetas üks 12aastane poiss.

„Kui sa räägid kellelegi, kus sa elad, siis ta võib hakata sind jälitama. Internetis oma aadressi jagamine pole hea idee,“ selgitas 12aastane tüdruk.

Kerli Valner Eesti Lastekaitseliidust (projekti „Targalt internetis“ teavitustöö juht) ütles, et uuring näitab ka, et siinsed lapsed on innovaatilised, ambitsioonikad ja ettevõtlikud. Näiteks rääkis üks 12aastane poiss vaimustunult, kuidas Instragrami ja Youtube'i abil võib kuulsaks saada. Ta unistab ka ise kunagi oma Youtube'i kanali avamisest. Laste mõttelend jõudis aga veelgi kaugemale: nad rääkisid ka näiteks ideedest ehitada tundeid lugevaid roboteid ja peegleid, ajamasinaid ja teleportatsiooni masinaid, mis viiksid kasutaja hetkega teise kohta.